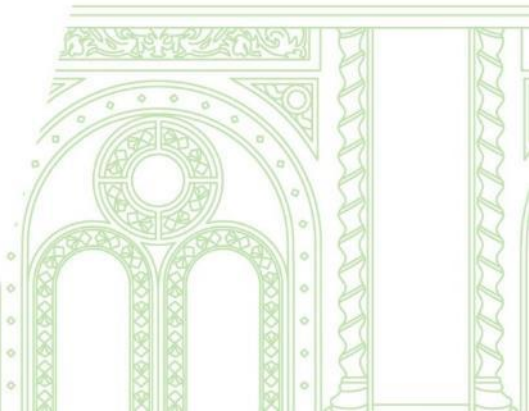

Національний
банк України

Концепція оцінки стійкості банків у 2025 році

Оцінка стійкості банків за звичайних умов проводиться щороку

- Вперше після повномасштабного вторгнення оцінка стійкості була проведена станом на 1 квітня 2023 року та мала низку особливостей та спрощень, зокрема:
 - ✓ перевірки підлягали тільки найбільші 20 банків;
 - ✓ I етап (AQR) НБУ здійснював самостійно;
 - ✓ стрес-тестування не проводилося, здійснювалося лише моделювання показників банків за базовим макроекономічним сценарієм.
- Оцінка стійкості 2023 року завершилася наприкінці року, виконання банками програм капіталізації / реструктуризації за її результатами очікувалося поетапно до I кварталу 2026 року.
- Відповідно у 2024 році оцінка стійкості не здійснювалася, адже попередні результати залишалися актуальними.
- Адаптація до воєнних умов та нормалізація діяльності банків дає змогу повернутися до звичної практики щорічної оцінки стійкості, що передбачає стрес-тестування за несприятливим сценарієм та оцінку потреби банків у капіталі для покриття наслідків можливих несприятливих подій.
- Результати оцінки стійкості слугуватимуть орієнтиром для графіка подальшого приведення регуляторних вимог у відповідність до європейського законодавства.
- Проведення оцінки стійкості та опублікування її результатів також є елементом програми Ukraine Facility.

Оцінка стійкості проводитиметься в три етапи

I етап (AQR)

Виконавець: зовнішній аудитор, 62 банки

- оцінка якості активів банку та прийнятності забезпечення за кредитами, що потрапили до вибірки (у тому числі поглибленої);
- розрахунок нормативів достатності капіталу з урахуванням I етапу;
- підготовка звіту аудитора за результатами I етапу.

II етап (екстраполяція)

Виконавець: НБУ, 62 банки – за потреби

- екстраполяція результатів оцінки якості активів банку та прийнятності забезпечення (за потреби);
- розрахунок нормативів достатності капіталу з урахуванням екстраполяції;
- визначення необхідного рівня нормативів достатності капіталу для банків, за якими оцінка стійкості здійснюється у два етапи.

III етап (стрес-тестування)

Виконавець: НБУ за переліком банків

Стрес-тестування за базовим та несприятливим сценарієм:

- моделювання балансу та фінансового результату банків за макроекономічним прогнозом НБУ;
- розрахунок нормативів достатності капіталу на горизонті 3 років;
- визначення необхідного рівня нормативів достатності капіталу.

- Оцінка стійкості 2025 року повертається до стандартної структури довоєнних оцінок стійкості в три етапи.

Підходи до оцінки стійкості загалом повертаються до звичайних

	Роки проведення:	2021	2023	2025
I Етап	Кількість банків	Всі	20	Всі
	Залучення зовнішнього аудитора	Так	Ні	Так
	Вибірка боржників-юридичних осіб (далі – ЮО)	140	60	140
	Вибірка боржників-фізичних осіб (далі – ФО)	140	30	140
	Поглиблена вибірка в разі	Понад 5% помилок у вибірці	-	Понад 5% помилок + 3% результативних помилок у вибірці
II Етап	Екстраполяція	Так, у разі поглибленої вибірки	Так, у разі понад 10%/20% помилок у вибірці ЮО/ФО + понад 5%/10% результативних	Так, у разі поглибленої вибірки
	Верифікація застави НБУ	Ні, окремі паралельні процедури в межах нагляду	Так	Ні, окремі паралельні процедури у межах нагляду
III Етап	Кількість банків	30	20	Близько 20 банків
	Стрес-тестування великих ЮО	Так	Так, спрощене моделювання ICR	Так
	Сценарії для моделювання балансу та фінансового результату банків	Базовий та несприятливий	Базовий	Базовий та несприятливий
	Горизонт моделювання	3 роки	3 роки	3 роки

I Етап проводять зовнішні аудитори

Основні складові I етапу оцінки стійкості:

- Включає **перевірку якості активів та прийнятності забезпечення** на відповідність вимогам [Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями](#) та [Правил роботи банків у зв'язку з введенням в Україні воєнного стану](#) (у тому числі перевірку розміру кредитного ризику, правильність оцінки спроможності боржника обслуговувати борг, своєчасності обслуговування боргу та оцінку прийнятності застави за кредитом за наявності) за вибіркою активів:
 - 140 боржників юридичних осіб: 40 найбільших, решта обирається випадковим чином*
 - 140 боржників фізичних осіб, відібраних випадковим чином.
- **Поглиблена вибірка** здійснюється, якщо в сегменті ЮО або ФО виявлено більше 5% помилок (сім помилок), водночас 3% помилок (чотири помилки) є результативними, тобто призвели до коригування розміру кредитного ризику.

На відміну від оцінки стійкості 2021 року, пропонуємо відмовитися від окремих додаткових перевірок:

- **Перевірки вартості власного нерухомого майна банку.** Обґрунтування: непрофільні активи, окремі з яких були предметом перевірки у минулі роки, повністю вираховуються із розрахунку капіталу. Крім того, підтвердження вартості майна банку – елемент аудиту фінансової звітності.
- **Оцінки стану списання знецінених фінансових активів.** Обґрунтування: прогрес у списанні основних активів було досягнуто, результат перевірки не впливає на капітал банку, НБУ здійснює таку оцінку в межах наглядного процесу на щорічній основі.

* Метод формування випадкової вибірки активів обирає аудитор та окремо описує у звіті.

На II Етапі НБУ здійснить екстраполяцію та визначить необхідні рівні нормативів достатності капіталу низки банків

- **Екстраполяція** здійснюється в разі проведення аудитором поглибленої вибірки і лише в тому із сегментів (ЮО або ФО), де проведено поглиблену перевірку.*

- Для екстраполяції відібрані кредити додатково сегментуються за ознаками:

Юридичні особи	Фізичні особи
вид валюти: національна, іноземна	вид валюти: національна, іноземна
	переважний вид застави: нерухоме майно, транспортні засоби, інші види застави або застави немає

- На основі даних відповідного сегмента вибірки (у томи числі поглибленої) для кредитів, які не потрапили до вибірки, розраховується: **коефіцієнт міграції** з працюючих кредитів до непрацюючих, нові **коефіцієнти PD та LGD**, на основі яких розраховується новий кредитний ризик.
- **Необхідні рівні достатності нормативів капіталу** визначаються для банків, які проходять оцінку стійкості лише за II етапами, якщо за результатами двох етапів (I та II) оцінки стійкості у них виникає порушення вимог до капіталу.

Зміни порівняно з 2023 роком:

- зміна процедури перевірки якості (достовірності) оцінки вартості заставного майна, адже перевірку якості оцінок здійснюватиме аудитор на I етапі. У технічному завданні передбачені відповідні вимоги до аудитора, а також право НБУ здійснити додаткові наглядові процедури для верифікації звітів, що викликатимуть сумнів за результатами здійснення аудитором I етапу оцінки стійкості.

* За умови, що після проведеної вибірки в банку залишається неперевіреним портфель

III Етап – стрес-тестування, що проводиться НБУ

Загальні підходи до стрес-тестування банків:

- Використовуватимуться два сценарії: базовий та несприятливий.
- У сценаріях реалізуються кредитний, процентний, валютний та операційний ризики.
- Кредитний ризик виникає через міграцію частини кредитів до категорії непрацюючих. Параметри погіршення якості визначаються індивідуально для наданих кредитів великим корпоративним боржникам, а для інших кредитів – на портфельній основі.
- Процентний ризик реалізується передусім через скорочення спредів між вартістю зобов'язань та дохідністю активів.
- Валютний ризик діє через переоцінку відкритої валютної позиції, а також опосередковано через кредитний та процентний ризики.
- Адміністративні витрати банків будуть консервативно змодельовані, щоб передбачити ризики додаткових витрат на забезпечення операційної стійкості.
- Банки зможуть виключати з прогнозних показників лише суттєві неповторювані витрати – для цього будуть встановлені пороги матеріальності та перелік винятків (витрати, що не можуть вважатися неповторюваними).
- Складові доходів, на які не накладаються шоки, залишаються незмінними.

Деталізована концепція проведення III етапу оцінки стійкості (стрес-тестування) традиційно готується на початку року проведення оцінки стійкості (2025 року) та затверджується під час здійснення I етапу.

III Етап: відбір банків ґрунтуватиметься на стандартних підходах

- Відбір найбільших банків здійснюється із застосуванням традиційних показників:
 - ✓ кошти фізичних осіб (вага показника 50%);
 - ✓ активи, зважені на ризик (вага показника 40%);
 - ✓ кредити фізичних осіб (вага показника 10%).
- Пропонується здійснити стрес-тестування:
 - ✓ 20 найбільших за сумою цих критеріїв банків та
 - ✓ банків, які мали потребу в капіталізації за результатами попередньої оцінки стійкості 2023 року та виконують програму капіталізації / реструктуризації за її результатами (щоб актуалізувати потребу та суть відповідної програми), але не потрапили у вибірку найбільших.
- За попередніми оцінками такий підхід забезпечить вибірку в понад 90% від чистих активів банківської системи.
- Перелік банків буде затверджено нормативно-правовим актом НБУ.

Графік проведення оцінки стійкості у 2025 році

